

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) XLVIII (42)
Štev. (No) 50-51

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES
21 de diciembre — 21. decembra 1989

Kot vsako leto. In vendar.

Kot vsako leto. Z Jezuškom se srečam v Daritvi, polni betlehemske zvezde; prav Istim, ki čez mnoga, mnoga leta privlači križ na Grič, do konca zvest.

Tako svetlo žaré svetovi temni, da senca Križa skriva se za plot. Kot vsako leto grem na kraj Ljubezni, z darilom prošnje k Viru vseh dobrot.

In vendar letos nimam polne škatle. Do predvečera stal bom z njo proseč na voglih naših hiš slovenske gmajne: za prošnje, da jih zberem več in več.

Za narod naš. Da stre vezi adventa, ki vanj so toliki zasluženi. Glej — Učlovčene Prostosti zvezda še zmeraj vzhaja v noč bodočnosti.

VLADIMIR KOS

Švobodna Slovenija želi vsem svojim sotrudnikom, raznašalcem, naročnikom, oglaševalcem, dobrotnikom in bralcem tako v Argentini kot po svetu in v Sloveniji blagoslovljen božič ter sreče v letu 1990.

LESOREZ: IVAN BUKOVEC

Kaj je na vzhodu?

Češki komunistični reformisti napovedujejo že v prihodnjem letu svobodne volitve. 309 poslancev je glasovalo proti 16. členu češkoslovaške ustave, ki je določevala v vzgoji marksistično - leninistična načela. (Podobno ko madžarska vlada, ki je dovolila v šolah s svobodno odločitvijo za verski pouk.) Nova vlada, v kateri je manj kot pol ministrov članov komunistične partije, je načela vprašanje umika ruskih vojaških sil iz Češkoslovaške — vse po dogovoru med velesilami. Isto, je v bodočem pričakovati v Vzhodni Nemčiji, na Poljskem in na Madžarskem. Postopno razoroževanje tujih vojaških sil je nedvomno želja vseh evropskih narodov — brez tega ni mogoča uredništvo Združene Evrope.

Čas nasilja nad evropski narodi se približuje koncu. Na Madžarskem je zapopolnala narodna zastava brez rdeče zvezde, italijanski komunisti pa so se pred nedavnim odločili, da na njihovih rdečih zastavah izgineta srp in kladivo.

Vse to pričča, da evropski narodi vztrajajo v boju za svobodo in edinstvo. Praška vlada je odprla meje proti Avstriji, Madžarski in Poljski. Svobodni tisk celo oživlja ideje zgodovinske Male in Velike antante. Želja po edinstvi je oživela tudi med rusko pravoslavno in ukrajinsko katoliško (uniatsko) Cerkvijo, ki jo je Stalin vključil v moskovski patriarhat. Pravoslavni vladika Ciril (Smolensk) je že pred Gorbačovim srečanjem s sv. očetom J. Pavlom II. naznanil Vatikanu svobodo katoliške Cerkve v Ukrajini in v baltskih državah.

Neredki zatrjujejo, da bi nemška združitev pomenila veliko nevarnost za evropsko edinstvo. Bivši zunanji minister ZDA Kissinger trdi, da je združitev Nemčij vključno ljubosumnosti njenih sosedov, žrtev II. svetovne vojne, neizbežna. Varšavski pakt po Kissingerjevem mnenju ne bo preživel desetletje, istočasno pa dopušča tudi spremembe v NATO.

Politologi na drugi strani trdijo, da se je M. Gorbačov odločil „igrati na nemške karte“ in pristati na združitev Nemčij pod pogojem stroge politične in vojaške nevtralnosti. Isto je Zahodu ponujal l. 1953 že Stalin. Kdo more verjeti v nevtralnost skoro stotomilijonskega naroda, ki je že danes evropska gospodarska sila in ki bo nedvomno sodočevala v Združenih evropskih državah?

Višek razpletov političnih dogodkov je nedvomno zgodovinsko srečanje med predstavnikom katoliške Cerkve sv. očetom J. Pavlom II. in ruskim predsednikom Gorbačovom, ki sta v privatnem razgovoru v ruščini med štirimi očmi razpravljala o spremembah v državah Vzhodne Evrope in o možnosti diplomatskih odnosov med Vatikanom in Moskvo. Zgodovinska je obljuba Gorbačova sv. očetu, da bo v najkrajšem času predložil sovjetski poslanski zbornici zakon o svobodi vseh veroizpovedi v Sovjetiji.

Srečanje med Bushom in Gorbačovom na morju blizu Malte je vznemirilo vodilne predstavnike Evropske skupnosti. Nj dvoma, da sta se predstavnika velesil pogovarjala o spremembah v Evropi, o postopnem razoroževanju in o bodočih političnih in gospodarskih odnosih med ZDA in Sovjetijo. Nekateri diplomati ne prikrivajo skrbi o mogočem tajnem sporazumu med velesilami in o postopnem razoroževanju.

Thatcherjeva in evropski zavezniki vztrajajo v zahtevi, da velika dva ne odločata ničesar brez posveta z evropsko skupnostjo. V spominu je še danes zgodovinska odločitev, ko je Roosevelt verjel v Stalinovo evropsko demokratizacijo.

Oslabitev komunističnih režimov v Vzhodni Nemčiji, Bolgariji in na češkoslovaškem, spremembe na Poljskem in na Madžarskem so zmanjšale nevarnost ruskih vojaških nastopov.

erne

RAZVOJ V SLOVENIJI

Po neuspelem mitingu v Ljubljani so Srbi napovedali bojkot slovenskim izdelkom. Vrsta srbskih podjetij je te prenehala kupovati ali pa je odpovedala pogajanja za nove. Npr. pri Elektrometalu pravijo, da bo šlo dobro brez slovenskega Gorenja, sicer pa so se temu cene prej dvigale, kvaliteta pa ne. Direktor Gorice pravi, da že prej niso ljudje kupovali slovenske robe, sedaj pa je sploh padla prodaja na nič. Direktor Prve iskre trdi, da je bojkot treba spoštovati neglede na ceno. V Elektrotehni so mnenja, da se mora ustaviti kupovanje slovenskih izdelkov, kajti so dragi in s tem pomagajo Slovincem k višjemu standardu. Jugopetrol je odpovedal naročeno premo iz Slovenije, Turistična zveza Srbije pa ne bo sodelovala na jugoslovanskem kongresu turističnih agencij, ki bo v Portorožu, zaradi lokacije kongresa v Sloveniji.

In tako dalje. Slovenci pa odgovarjajo, da gre v Srbijo le kakih 5% vse slovenske proizvodnje in da če izgube tako majhen trg, ni večjih posledic. Kdor bo najbolj oškodovan, bodo sami Srbi. Slovenci mislijo, da dolgo takega bojkota ne bo možno vzdrževati.

Na Hrvaškem je partija objavila, da pristaja na pluralistični politični sistem za prihodnje svobodne volitve, v Zagrebu pa je bila 27. novembra ustanovljena oziroma obnovljena Hrvaška seljačka stranka, ki je pod vodstvom dr. Mačka in Krnjevića vsa begunska leta delovala v emigraciji. Vodijo jo Tomislav Jugović, dr. Nikola Novaković in Ivan Zvonimir Čičak.

Srbska komunistična partija pa je na koncu svojega kongresa potrdila, da političnega pluralizma ne sprejme in da še vedno vztraja na socialistični enopartijski ureditvi Jugoslavije.

S 1. januarjem bo v Sloveniji dovoljena prosta menjava dolarjev. Danes je 1 dolar 120.000 din.

Slovenski materi

GOVOR LOJZETA REZLJA OB SPOMENIKU

Stojimo pred spomenikom naši materi, katerega je mojster Jože Žerovnik zamislil in izdelal. Temu zgodovinskemu dogodku smo vsi tukaj navzoči žive pričje. Pod južnim križem, v Rožmanovem domu, daleč od domovine smo postavili in odkrili spomenik slovenski materi.

Kaj je pravzaprav mati, kaj in kako je tisto, zaradi česar je mati mati — kdo bi vedel povedati? Je skrivnost, lepa in velika, od božjega Stvarnika položena v naravo. Materinstvo je cela vrsta čudežev božjih. Skrbi in žalji, prečute noči, ločitve, pride nazadnje smrt, a mati ne preneha biti mati. Ljubezen je večja od smrti. Materinstvo, ki je ljubezen, traja preko groba v večnost. Tako je skrivnost materinstva, je tisto najlepše na svetu. Cankar je takole zapisal: V mojem srcu je materina podoba — lepota in blagost, kakor je nikoli in nikjer nisem videl, in ki jo bodo živo ugledale šele moje umirajoče oči. Slomškovi materi je bilo ime Marija, to je bridka, grenkosti polna. Na Slomu je bil njen dom, bel hram med sadovnjaki, pašniki in gozdovi. Ko ji je sedemindvajsetletni vzcvetelo telo in je ugledala sad svoj, dečka Antona Martina, ji je brika žalost presunila srce. Slutila je, kako bo trpel s trnjem kronani vladar slovenskih src. Pa je hotela dati sinku na pot trajen zaklad: v zimskih večerih, ko je brnel kolovrat, ga je učila moliti in peti. Ko je bilo Antonu Martinu šestnajst let, je mati Marija umrla. Sin pa je nesel njene molitve in pesmi naprej od hiše do hiše, skozi čisto mladost in moško delo, v častljivo starost je romal z njim in kjerkoli se slovenska pesem razlega, moli z nami Slomškova mati. Ta ka je bila tudi Gregorija Rožmana mati.

Mati, ki je v vsej globini in resnosti dojemala pomen in nalogo materinstva.

Mati številnih otrok na zadolženi krpi zemlji, na katero pritiska pomankanje od vseh strani.

Mati, ki ne utegne negovati svojih ljubljencev in trati časa z ljubkovanjem, ker jo neprestano kliče delo.

Mati, ki vstaja že pred prvim svitom, ker je treba pripraviti zajtrk, otrokom oprati perilo, pomiti posodo, pripraviti kosilo.

Mati, ki je večkrat lačna kot sita. Ko pospravi skledje z mize, pogleda, ali je kaj ostalo; in če ni ostalo ničesar, kar se redno dogaja, kajti otroci ne poznajo skrivnosti žrtvujoče se materinske ljubezni, gre lačna leč. Preje si ni upala vzeti hrane, v bojznji, da ne bi bil mož ali otroci lačni.

Mati, ki v dneh porodov ne pozna dobre in izbrane jedi in pijače.

Mati, ki vstane že drugi dan po po-

rodu in gre peč kruh, da otroci ne bodo lačni in da uredi ostale otroke v dnevnih potrebah, kajti beda in dolg ne dopuščata plačane najete pomoči.

Mati, ki dostikrat nima, s čim bi v peči zanetila ogenj.

Mati, katere poklic ni učenost, marveč žrtev, trda, trajajoča iz dneva v dan in ve, da zanjo ni druge poti. Koliko ponižanja, zatajevanja in skrbi se vali preko nje, pa je ne stre; iz sleherne stiske se preleže in preloži na bolje, toda brez sodelovanja, brez žrtvovanja, brez pogumne hoje z veliko težo na ramah ne gre.

Mati, pred katero se iz otroških ust odpirajo vsi svetovi, na katere nikoli ni mislila. Iz otroških ust se kar vsipajo vprašanja zaradi nasprotij življenja, katere hočejo spraviti v skladnost z resnicami, ki so jih spoznali.

Treba je doma to in ono spraviti v red, kar ni utegnila med tednom, predvsem zakrpati raztrgano perilo in obleke otrok.

Mati, ki ne pozna jokave čustvenosti. Življenje pozna v vsej njegovi neusmiljeni trdoti, usodo, ki ji je ime božja volja ali božja Previdnost.

Mati, ki o vsem tem ne premišljuje, ne modruje, vesela je, da jo razumejo otroci, da tolaži, da razlaga, vzpodbuja in moli.

Mati, za katero ni nobenega zakaj; zakaj to tako, zakaj ono tako, zakaj toliko krivic in nasprotij v življenju. Ona pozna svojo nalogo, svojo dolžnost; njen zaklad pa so otroci.

Kdor izgovori besedo „mati“, izgovori s tem ljubezen, dobroto, življenje, bodočnost, rodovitnost; ta govori o ljubezni, ki se žrtvuje, ki vse daruje, ki vsem služi.

Mati je ljubezen, ki se nikoli ne postara; je zvestoba, ki nikoli ne mine; je srce, ki nikoli ne vara; je duša, ki vse razume in vse odpušča. Še nikoli ni bil svet tako oddaljen od matere, kot je danes. Če bo kaj odrešilo svet, tudi slovenski svet, ga bodo samo matere z otroki v naročju.

Tebi, mati slovenska, smo postavili spomenik. Zaslužen spomenik.

Slovenski materi mučenici.

Slovenski materi begunki.

Slovenski materi izseljenki.

Slovenski materi junakinji.

In tudi materi, ki bo prišla, ni je še. In to si ti deklica, žena, slovenske krvi. Nosila boš v srcu kakor v dragocenem vrču bridkost in molitev in pesem Marije Slomškove, usmiljenje in življenjski pogum, pa še nekaj, kar je nam vsem Bog daroval: Veselo zvonjenje božjih zvonov v duši, nebeško radost.

Mati slovenske bodočnosti, s številnimi otroki, bodi pozdravljena!

Metode vojnega ministra

V zadnji številki „Slobodnega doma“ (št. 4), ki ima zopet aktualno vsebino, je posebno pomemben članek z naslovom „Boljševički program generala Kadijevice“. Iz tega članka je razvidno, da je danes komunistična partija pod vodstvom jugoslovanske vojske, t. j. generalitete in višjih oficirjev, ki so vsi člani partije. Partija ima namreč v vojski posebno politično edinico, ki je danes zaradi vojaške moči in discipline najmočnejša opora partije v Jugoslaviji.

Na vrhu te vojaške partijske edince stoji sedanji vojni minister Veljko Kadijevic, ki si je v zadnjih letih pridobil tolikšno oblast in moč, da po mili volji razpolaga z vsem partijskim aparatom. Je odločen cen-

tralist in unitarist ter sovražno razporežen proti Hrvatoma in Slovincem. Zlasti je nasproten Slovincem, ker so mu lansko leto preprečili napad na slovenske izobražence in ker so krepko demonstrirali zoper vojaško sodišče, ki je v Ljubljani, središču Slovenije, razpravljalo v srbohrvaščini. Tega greha Kadijevic Slovincem ne more odpustiti. Tudi ne more odpustiti Slovincem, da so se zavzeli za človeške pravice Albancev.

Dokler se take razmere v jugoslovanski vojski ne bodo spremenile, ni pričakovati na demokracije ne večstrankarskega sistema v Jugoslaviji.

„Slobodni dom“ vrši važno nalogo med hrvaškimi političnimi emigranti. Smersu Rudolf

TONE ARKO

Madež... pa ostane

Med proslavo na Žalah v spomin vetrinjskim žrtvam so med drugimi za politično emigracijo najbolj izpadle besede „madež tujega orožja pa ostane“. Le-te so bile za emigrante kot curek mrzle vode med ostalimi izrazi sočutja v spomin na pomorjene žrtve. Rad bi podal nekaj pripomb z ozirom na te „madeže“.

Splošno poznano dejstvo je, da bi partizani nikdar ne zavzeli turjaškega gradu, če bi ne bili razpolagali z italijanskim topništvo. Pravzaprav gradu kljub temu niso mogli zavzeti, dokler jim ni uspelo grad prav s tem italijanskim topništvom zažgati. Šele ko je grad začel goreti so se morale Vaške straže iz gradu umakniti. Po drugi strani pa so partizani dobivali angleško, ameriško in sovjetsko opremo in orožje. Le-to slednje so jim dobavljala zaveznikiška letala, ki so odmetavala te tovore na vnaprej dometenih krajih. Potemtakem je potrebno reči tudi za partizane „madež tujega orožja pa ostane“. Ta očitek torej velja za obe strani, ali pa bolj primerno, niti za eno niti za drugo. Vendar kdorkoli je v Sloveniji med zadnje svetovno vojno uporabljal bojno orožje, je bilo le-to v vsakem primeru tuje. V tem ni nikjer nikakršne izjeme.

Vsekakor pa je ta očitek skrajno neprimeren med žalnim programom, kajti pravi, da mrtvim žrtvam nekaj ni odpuščeno. Le-to pa ni v konfliktu samo s slovensko kulturno tradicijo pač pa je v konfliktu tudi s splošno krščansko tradicijo in ne nazadnje tudi s splošno zapadnoevropsko kulturno tradicijo, ki sega nazaj prav v rimsko dediščino. Ni potrebno posebej poudarjati, da so komunisti med revolucijo in po njej na debelo kršili vse omenjene kulturne tradicije in izvajali skrajno primitivno barbarstvo, vse to pa v imenu tako imenovanega „znanstvega socializma“.

Ta „znanstveni socializem“ pa ni niti znanstven niti socialističen, ali bolj pravilno ne more biti istočasno znanstven in socialističen. Ta dva pojma drug drugega namreč izključujeta. O tem je napisal kratko razpravo dr. France Bučar v št. 65/66 Nove revije pod naslovom „Poskus redefinicije socializma“. Omenil bi mimogrede, da je v tej razpravi Bučar izpustil bistven element znanstvenega postopka, in sicer nujno pravilno zaporedje izkustva in teorije. Znanstveni postopek zahteva najprej izkustvo ali eksperimentalne podatke in šele na osnovi podatkov

smemo v znanosti predlagati tolačenje ali teorijo. Tudi Marx sam ni upošteval tega nujnega zaporedja in s tem ustvaril počast, ki je človeštvu v nekaj desetletjih povzročila več gorja, kot pa vsa dosedanja zgodovina.

Marx je namreč trdil, da je odkril „zakon“, kako se človeška zgodovina nujno razvija. Zakone poznamo v fizikalnih vedah, v socialnih vedah jih pa ni. V socialnih vedah zakonov ni, ker ne moremo predvidevati edinstveno reakcijo kot posledico akcije. V tem je bila Marxova prva napaka. Je pa enostavno rekel, da „tako“ mora biti. Tisti „tako“ pa je, da mora iz fevdalne družbe najprej nujno nastati kapitalistična družba, tej pa mora nujno slediti komunistična družba. Vendar pa za tak zgodovinski razvoj Marx ni imel nobenih podatkov, torej je bil ta „zakon“ le fikcija v Marxovi pameti, kakršnakoli je le-ta že bila. Marx je šel še dalj in predvideval, da se bo vse to vršilo preko razrednega boja. Tudi za razredni boj ni imel Marx nobenih eksperimentalnih podatkov, torej se je pri tem že drugič zmotil. Ker v odnosih človeške družbe ni bilo podatkov o kakršnemkoli razrednem boju, se je Marx zatekel k Darwinovi teoriji: evolucije in trdil, da je prav v naravi podatkovno potrjeno za svojo (Marxovo) teorijo o razrednem boju. Darwin je, namreč, trdil, da se v naravi hranjajo tisti organizmi, ki so najbolj sposobni preživeti. Vendar pa nikjer v naravi ne najdemo kakršnegakoli razrednega boja in tudi Darwin sam ni tega nikjer trdil. Prav nasprotno, v naravi opažamo popolno harmonijo med organizmi. Marx je bil tako navdušen nad Darwinovo teorijo, da je hotel svoj Kapital posvetiti prav Darwinu. Darwinu je o tem pisal pismo. K sreči pa je bil Darwin toliko pаметen, da na pismo sploh ni odgovoril in ni hotel z Marxom in njegovim Kapitalom imeti nobenega opravka.

V Slovenijo je to pomanjkljivo učenost prinesla komunistična partija z Edvardom Kardeljem na čelu. Danes mnogi bivši partizani in tudi komunisti sami obžalujejo to zmotno. Obžalovanja se pojavljajo po raznih publikacijah, tako v matični Sloveniji kot izven nje. Toda to je zvonjenje po toči. Škode in gorja se ne da izbrisati in tudi mrtvih žrtev ne o buditi, zato nazadnje „madež tuje učenosti pa ostane“.

Slovenska vprašanja in problemi zahtevajo slovenskih odgovorov in slovenskih rešitev. Ne nemški, ne

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

Nova kriza, nov potres. Neurje je odplavilo gospodarsko ekipo in leto 1989, ki je dejansko v zadnjih zdihljajih, nam je podarilo novega ministra; šestega v letošnjem letu, tretjega odkar je nastopila peronistična vlada. Priimki Sourouille, Pugliese, Rodríguez, Roig, Rapanelli so le še grenak spomin. Kot igralci neke drame, ki nam je stisnila srce, in včasih celo napolnila z grozo. A imena so prešla, drama pa je še vedno tukaj. In pokojni Roig (naj počiva v miru) je edini, ki se je rešil skrbi in težav.

KO PSI ZALAJAJO

Pravzaprav so zatulili volkovi, in njih glas se je iz buenosaireške ekonomske „city“ razlegel po vsej državi. Komaj je minister Rapanelli razglasil nove gospodarske ukrepe, in porinil uradni dolar na neverjetno višino tisočih avstralov, že je trg zblaznel, in isto valuto na črni borzi poslal na 1.500 avstralov. Najbolj neverjetno pa je bilo, da so ne le malo hranjeli, marveč vse, kar leže in gre, drveli za tem dolarjem in ga kupovali za vsako ceno.

Bil je tipičen pojav kaosa. Predsednik Menem je komaj še imel čas, da je uradno potrdil ministra, in mu izrekel zaupanje, že je moral sprejeti trdo dejstvo, da je, znova, moč stvarnosti večja kot moč želja in namenov. Rapanelli se je moral posloviti, žalostno in brez slave. Ni bil najslabši, od teh, ki smo jih imeli. Niti ni bil slab minister. Njegova pomena je isto kot pomena nešteti njegovih prednikov, kar jih je iz visoke stavbe gledalo včasih proti vladni palači, včasih na Majski trg, včasih doli proti reki: vsi so skušali dejansko stanje prilagoditi načrtom, ne pa načrte dejanskemu stanju. Kot da bi človeka skušal „urezati“ po obleki, namesto da bi obleko uredil po človeku. Napovedovali so uspehe, napovedovali vrednost dolarja, na-

srbski in tudi nobeni drugi odgovori niso, in tudi ne morejo biti, ustrezni slovenskim vprašanjem. Slovenski jezik, slovenska kultura in slovenski narod so, kakor to velja tudi za vsaki drugi narod, edinstveni in zato zahtevajo edinstvene odgovore. Ne iščimo odgovore in rešitve na naša vprašanja in naše probleme po tujih zelnikih, saj je naše domače zelje popolnoma užitno. Samo pokusiti je treba.

povedovali padajoče procenete inflacije... Realnost je pa šla po drugi poti.

Kje je vzrok sedaj obnovljene krize? Lahko bi našli dolgo vrsto činiteljev. Vendar je najboljša razlaga ta, ki jo je v nekem jutranjku opisal bivši radikalni minister za javna dela, Rodolfo Terragno. On trdi, da vzrok ni ne v pomanjkanju zaupanja, ne v dvojnem dolarskem tržšču, ne v navalu gospodarskih skupin, ne v pomanjkanju zaslonbe mednarodnih gospodarskih ustanov, ne v pritiskih spekulantskih razbojnikov... To so slučajnostne okoliščine. Kriza je v avstralu, ker je avstral, ali peso, ali kakršno ime že damo naši valuti, denar države, ki je na bobnu, države, ki ne raste, države katere gospodarstvo nima razmaha. In dokler bodo vladne ekipe skušale delati načrte, ki ne bodo upoštevale tega dejstva, in ne bodo pospeševale proizvodnje, rasti domačega gospodarstva, vse dotlej bodo vsi naporji zaman, in krize bodo vedno hujše.

Rapanelli je vsaj delno stopal po pravi poti: skušal je rešiti državo grozne teže deficita. A vse je šlo prepočasi. Pretekli so dolgi meseci, in dejansko niso ničesar privatizirali, ni bilo nikakega štedenja, in stroški so se neverjetno kopičili. Davčna reforma še ni prinesla zaželenih sadov. Sindikati so pritiskali. Gospodarski krogi so spoznali, da je položaj isti kot vedno, in vsak je hotel rešiti, kar se je pred nevihto rešiti dalo. Tako se je poslovil Rapanelli...

SVOBODA, SVOBODA, SVOBODA

Nekaj pozitivnega je v tej spremembi. Stvari so bolj prozorne. Zato opazovalci govore o „peronizaciji“ vlade. Se je res končal zakon s korporacijo Bunge y Born? Na nek način da. Predsednik je končno segel v krog svojih zvestih, in tako je na sedež gospodarskega ministra prišel njegov stari prijatelj Erman González, ki ga je zvesto spremljal še kot guvernerja v La Rioji. Seveda, ni isto biti gospodarski minister male province, kot pa vse države. Tudi ni isto biti guverner kot predsednik. Tisti, ki poznajo osebnost novega ministra trdijo, da je sposoben človek. Ima eno veliko dobro lastnost: ponižen je. Takoj je izjavil, da ne napoveduje uspehov, in ne bo trdil, da bo inflacija taka ali drugačna.

A že prvi ukrepi so globoko pre-

tresli državo in gospodarstvo. Odločili so namreč popolno tržno svobodo. Vse cene so proste, vse je prosto, vse svobodno. Tudi dolar. Vsak ga lahko kupuje, vsak prodaja, po ceni, ki se prodajalcu, ali kupcu, zdi primerna. Država ne bo ničesar več regulirala. Država sama bo le kupec, ali le prodajalec, kakor se ji bo pač zdelo. Gotovo je temu pripomogel pritisk „liberalnih zaveznikov“, kajti Rodolfo Rossi, eden glavnih gospodarstvenikov UCeDé, je novi predsednik ključne Centralne banke.

O tej svobodi je bilo že doslej mnogo debate. Nekateri jo opevajo kot najžlahtnejši sad. Drugi trdijo, da bo to „svoboda zoološkega vrta odprtih kletk“, kjer bodo v isti svobodi živeli levji in srne, volkovi in kunoci. Kaj pomaga kuncu taka svoboda? In vendar se je peronistična „populistična“ in „demagoška“ vlada odločila za ta korak. A to ne iz ideološkega prepričanja, marveč ker je bil to edini ukrep, ki ga doslej nobena vlada ni podvelja. In ker so se izjalovili že vsi drugi ukrepi, je ostal ta.

Uspeh seveda ni zagotovljen. Rezultati so še neznani. Večina opazovalcev predvideva začetno eksplozijo, to je, začetno klanje levov in volkov. Potem da se bo stanje ustalilo, kot v naravi, in bo prišlo do „ekološkega ravnotežja“. Seveda to so predvidevanja. Minister je izjavil, da nas čaka dvoje težkih, izredno težkih mesecev. Dobro vemo, da vsaj do marca ne bo kakega izboljšanja. In skoro boljše, da ga ni, ker hitrih izboljšanj se človek boji, ker enako hitro minejo. Marca se bo šele poznala davčna reforma in bo država pričela dobivati novih finančnih dotokov. Medtem bodo tudi že izvedene prve privatizacije (npr. TV kanalov).

Istočasno je vlada začela napor za doseg socialnega pakta. Ta, že toliko napovedovana in opevana poteza, naj bi slonela na sporazumu med vlado, podjetniki in sindikalisti. Veselje nad novimi ukrepi je bilo jasno med veleposelniki in tudi industrialci. „Skupina osmih“, ki predstavlja najmočnejši del argentinske gospodarske in trgovske dejavnosti, je z optimizmom sprejela novo ekipo in nove ukrepe. Vprašanje je, koliko so pripravljeni žrtvovati za skupni blagor, ali, z drugimi besedami, kolikšnemu številu zajcev se bodo odpovedali volkovi. Druga je pesem na strani sindikalistov. Vlada je spoznala pomoto navala na ubalidistične vrste. Sedaj skuša doseči sprazum med nasprotujočima si CGT. Sreča seveda ni mila. Do zedinjenja je še dolga pot. Intervencija, o kateri se govori, pa ni najboljša pot. V zgodovini se je že izkazala za jalovo.

Zaključek srednješolskega tečaja

V naši skupnosti ima Slovenski srednješolski tečaj upoštevanja vredno mesto. Večina slovenskih študentov hodi vanj in se tako poglablja v slovenske prvine. Njegovo šolsko leto se je končalo meseca novembra, v soboto, 11. ko so popoldne študentje pršli letos zadnjikrat v šolske prostore, kjer so jim razredniki razdelili spričevala, ki so si jih zaslužili s študijem.

Moramo reči, da so bila nekatera prav dobra, saj tisti študentje znajo dobro slovensko pa tudi zanimajo se in se trudijo, da si pridobe še boljše znanja. Žal pa je bilo nekaj tudi takih, ki bodo drugo leto morali dati popravnne izpite.

Zaključno mašo je daroval katehet dr. Alojzij Starc, ki je v nagovoru navduševal dijake za globlje krščanstvo ter boljše slovenstvo. Med mašo so dijaki peli primerne pesmi, spremljale so jih pa orgle in zborček kitar.

Kot vsako leto so se nato zbrali v veliki dvorani dijaki, profesorji in starši, da slovesno zaključijo leto. Slavnost se je pričela s petjem obeh himen ter prihodom slovenske, argentinske in papeške zastave, ki so jih nosili lanski najboljši dijaki ter se z njimi razvrstili pred odrom.

Napovedovalec Tine Debeljak je pozdravil vse prisotne, posebej pa še goste iz Slovenije: dr. Antona Streasa, univerzitetnega profesorja in predsednika Komisije pravičnosti in

mir; dr. Tarasa Kermaunerja, esejista, pisatelja in misleca ter njegovo ženo prof. dr. Alenko Goljevšček, tudi pisateljico.

Ker je bil predsednik Slovenskega narodnega odbora Rudolf Smersu zaradi bolezni zadržan, je povezovalce prebral njegovo globoko pismo, ki se glasi:

„Ob tej priložnosti bi rad poudaril, da smo si Slovenci v Argentini pridobili precejšnjo veljavo s svojim kvalitetnim delom, to je s pridnostjo, točnostjo, odgovornostjo in redom. Tudi v prihodnje bomo uživali spoštovanje, če se bomo držali takega načina delovanja. S površnostjo in povprečnostjo ni mogoče kaj posebnega doseči. Zato vsem mladim prijateljem priporočam kvaliteto v učenju in sploh v vsakem oziru.

Ne smemo pa pozabiti tega, da smo vse pravilne napotke za življenje prejeli od izredno poštovanih učiteljev in profesorjev. Če ne bi več desetletij uživali njihovega brezplačnega poučevanja, bi danes ne mogli pokazati tistih uspehov, kot smo jih z njihovo pomočjo dosegli. Zato velja res velika in iskrena zahvala vsemu učenemu osebje.“

Nato je nagovoril zbrane študente in goste ravnatelj tečaja lic. Albin Magister, ki je pred zbranimi razložil osnovne misli, ki so vodile tečaj, ter postavil njegovo delo v sedanjí položaj slovenskega trenutka.

Zatem sta pozdravila s kratkimi navduševalnimi besedami še dr. Anton Stres ter dr. Taras Kermauner, ki se jima je dvorana zahvalila z mogočnim ploskanjem.

Sledila je razdelitev nagrad najboljšim dijakom posameznih letnikov. V nagrado so dobili: slovenske knjige, dar Zedinjene Slovenije, najboljši zadnjih dveh letnikov pa še spominke srebrnike in zlatnike, dar dr. Petra Urbanca iz Kanade.

Najboljši v posameznih letnikih so bili: v 1. Sonja Avguštin, v 2. Nevenka Godec, v 3. Veronika Vivod, v 4. Lojzka Mehle, v 5. pa Marija Grabnar in Stefan Godec. Vsem tem so izročili nagrade ravnatelj in razredniki, drugi pa so jih nagradili z aplavzom.

Novi najboljši dijaki so tudi sprejeli sedaj zastave iz rok lanskim, da jih tako čuvajo naslednje leto.

Nato sta ravnatelj Albin Magister ter razrednik Tine Debeljak izročila diplome o končanem tečaju letošnjim abiturientom iz Slovenske hiše. Le pa vrsta jih je bila; naj jih naštejmo:

Silvana Albano, Danijela Avguštin, Dani Bergant, Stefan Berlot, Jani Dobovšek, Pavle Filipič, Marcela Galjot, Stefan Godec, Marjana Grabnar, Franci Grill, Lučka Javoršek, Gabrijela Malovrh, Matjaž Markež, Marija Mugerli, Avreljij Nose, Sandra Petkovek, Silvija Poglajen, Milana Rovnan, Ana M. Stefe, Gabrijela Tomazin, Lučka Tomazin, Ivan Vombergar in Helena Zarnik. Iz Tucumana pa je bila kot dopisna dijakinja Helena Zalkelj.

V imenu petošolcev se je nato poslovil od šole Jani Dobovšek, katerega gavor objavljamo v celoti.

POSLOVILNI GOVOR J. DOBOVŠKA

Z vašo pomočjo smo doraščali ter se razvijali v slovenskem duhu in pridobivali slovensko kulturo, identiteto in trdno zavest, da imamo naše korenine v Sloveniji. Dobili smo v teh letih slovenski pogled na realnost ter v zadnjem času navdušeno spremljamo dogodke v vzhodni Evropi in v Sloveniji. Priče smo začetku zatona ideologije, zaradi katere so naši stari starši morali zapustiti svojo domovino. Naša generacija bo imela odločilno nalogo pri gradnji nove demokratične družbe v Sloveniji.

Srednješolski tečaj je tudi eden izmed tistih redkih šol, ki nas je vzgajal v idealu klasične izobrazbe. Hoče oblikovati popolnega ter plemenitega človeka, v katerem naj bi vladala harmonija in soglasje v duši. Z različnimi predmeti nam je odprl obširen horizont znanja; ne za to, da bi nas pripravil na kakšen poseben poklic, marveč zato, da bi našo notranjost dopolnjeval ter obogatil.

Vsa ta leta se je naša skupina srečevala v Slovenski hiši in s tem tudi gradila nove prijateljske vezi. Zelo lepo smo se počutili, ko smo skupno doživljali te trenutke. Upamo, da bomo še naprej gojili medsebojne stike, čeprav si bo vsak izbral drugo pot v življenju.

Zaključili smo dobo našega življenja. Odpira se nam nov, bolj obširen pogled na svet. Kažejo se nam nove poti. Stojimo torej pred važnimi odločitvami, ki zahtevajo zrelost, katero bi brez vas zelo težko dosegli. Upamo, da ne bo vaš trud zaman in se kmalu pokažejo njegovi sadovi.

Trdno smo prepričani, da bo tečaj še dolga leta podajal prihodnjim generacijam to bogastvo, ta širši pogled na življenje.

Zato naj končam z dvema besedama: HVALA in NASVIDENJE!

Študentje so tudi razdelili med profesorje svoj almanah, ki naj pričra o njih zrelosti in zavzetosti za slovenstvo. Letos se imenuje NAŠI POGLEDI — Rast XVIII 1989, ki so ga pozneje tudi prodajali.

Tudi so izročili naslednikom četrtošolcem „ključ vse učenosti“, ki naj jim pomaga v naslednjem letu.

Sledil je kulturni program, sad celetne priprave med uro žive gese. Prvi letnik je pripravil Prešernovo Povodni mož, ki ga je živahno in odlično recitiral. Peti letnik pa je prevzel težjo nalogo: podal je kratak izvleček iz Sofoklejevoga Kralja Ojdira; sodelovali so solisti in zbor, ki so živo, v gladki besedi in lepo utelesili klasično dramsko misel. Oboje je z dijaki odlično naštudiral njih profesor Frido Beznik.

Za konec je bila razglašena še počitniška naloga — branje slovenske knjige — slavnost pa se je končala s petjem himne Slovenija v svetu.

TDml.

Odmevi na anketo

POTREBNO JE KONČNO SOOČENJE VSEH SLOVENSkih LITERATUR

Anketa o usodi slovenske katoliške literature je bila zastavljena tako, kot se za Slovence spodobi. Ugotovljamo, da nam nekaj manjka, zdaj pa zunaj sebe iščemo vzroke in krivce. Razvoj katoliške književnosti v matični domovini je bil po vojni res zavrt, tako kot je bil umetno pospešen razvoj socrealizma, vendar to ni prišlo kar samo od sebe.

Odgovori na anketo so bili logična reakcija. Avtorji so javnosti povedali to, kar navezadnje že dolgo ni več nobena skrivnost. Vemo, da so Edvarda Kocbeka preganjali, onemogočali, nadenj spuščali državne kritike, ki so z umetniškega vidika (da bi ga še bolj prizadeli) presojali njegova dela in ugotavljali njegove literarne „pomankljivosti“. Slovenska socialistična revolucija je bila pač po končani vojni neizprosna in tudi danes še ni priznala vseh svojih grehov. Človeka, ki je z umetniškega literarnega vrha tako neizprosno seciral Kocbekovo književnost in s tem odstranjal še zadnjo truhlico katoliške književnosti v domovini, še vedno slavi in enači s temelji slovenskosti, v smislu izročil Osvobodilne fronte. Torej organizacije, ki je že med vojno Kocbeka postavila na politični stranski tir.

Kaj nam danes pomaga objokovanje štiridesetletnega izročilnega katoličanov v Sloveniji? Zakaj hkrati ob tem ne jokamo še nad škodo socrealizma, ki so nam ga zabetonirali na prenekaterem osrednjem trgu v slovenskih mestih? Kako bomo popravili zgodovino? Govorimo o posebnosti našega socializma, da na koncu pod potegneno črto ostajajo znani temelji boljševoške revolucije. Ti pa so: obračunavanje z duhovniki (se spominjamo velikih naslovov v predvojnem „Slovincu“ o tem, kako v Rusiji obeležajo duhovnike?), prisilno delo v taboriščih na Golem otoku ali kakšnem Kočevskem Rogu (ali vemo, kako so pred vojno v Sovjetski zvezi, na primer, gradili prekope?), absurdni sodni procesi (kako je že Stalin obračunaval s svojimi nasprotniki?) in vse drugo, kar sodi nazpet.

To zgodovino mora slovenski narod vzeti na svoj račun in z njo živeti. Krivde tudi ne bo mogel v celoti prenesti na nekdanji slovenski vrh, saj, kolikor mi je znano, ljudske množice v obdobju ekonomskega blagostanja na socializem tega tipa niso imele bistvenjših pripomb. Sem pa tja se je sicer našel kak politik

ali posameznik, ki pa je tako kot petelin, ki prezgodaj zapoje, takoj našel mesto, ki mu je v revoluciji že vnaprej odmerjeno.

Kje torej vidim rešitev za travmo, ki v sedanji krizi premetava prenekateroga Slovenca, ko ljudje komunistično religijo v paniki zamenjujejo z drugimi verami, kot da se je samo s prehodom k drugemu bogu mogoče rešiti pekla? Pomankanje morale, kriza vrednot in odkrivanje hudih družbenih grehov so pač storili svoje.

Vendar v nasprotju s prenekaterim piscem, ki razočarano tarna nad belo praznino katoliške književnosti v povojnih letih na Slovenskem, sam ne vidim vzrokov za jadikovanje in pesimizem. Celo nasprotno. Opažam, da je tudi slovenska katoliška književnost doživljala svoj normalni razvoj (če ne celo pospešen). Seveda ne v Sloveniji, marveč zunaj njenih meja. Slovenska književnost, ki že od konca štiridesetih let dalje nastaja v argentinski pampi, ni nič drugega kot nadaljevanje predvojne slovenske katoliške literature. Tu je tisto, kar naj bi Sloveniji manjkalo. Je morda simbolika že v tem, da se je prva leposlovna knjiga slovenske emigracije v Argentini (izdana 1949) imenovala „Velika črna maša za pobite Slovence“. Spisal jo je Tine Debeljak, ki je kasneje izdal tudi zbirko s pomenljivim naslovom „Mariji“. Debeljak pa je seveda samo eden iz množice katoliških (vseh po vrsti) piscev povojne slovenske emigracije v Argentini. Tudi naslovi nekaterih del drugih avtorjev lepo povedo, kakšna je ta literatura: Peti evangelij (Anton Novič), Na božji dlani (Stanko Kociper), Duhovne vaje (France Sodja), Obsodili so Kristusa (Branko Rozman) itd.

Recept za razjasnitev „mrka katoliške umetnosti, mišljenja itd. na Slovenskem“ je zato preprost. Slovenija mora končno vendar odpreti vrata tej literaturi, jo pošteno soočiti z vsem, kar je v tem času nastalo v domovini, in česu prepustiti, da iz množice literarnih del izloči narodne umetnine. Soočenje je potrebno za obe strani. Tako za literaturo, ki je nastajala doma, kot za emigrantsko. Saj je menda jasno, da tudi vse, kar je nastajalo in še nastaja v zdomstvu, ne sodi v literarni vrh. Po začetnem bralskem navdušenju nad prepovedanimi (kot se je že dogajalo, na primer, z romani o Golem o-

Cvetje zla iz podzemlja

Bilo je samo leposlovje, bil je izbor izbora izbora, pod steklom, pa vendarle: na knjižnem sejmu so bila prvokrat tudi dela emigrantov.

Po posebnem bogastvu se letošnji knjižni sejem ni odlikoval, s pogumno in kljubovalno gesto pa se vendarle zapisal v zgodovino. Na njem so bile prvokrat razstavljene knjige, ki so sicer spravljene za sedmimi pečati — literatura slovenskih emigrantov.

Obiskovalcem, ki jih je zaneslo v stranski rokav Cankarjevega doma — tudi po zaslugi vehementnih Smolotovih besed o svobodnih bralcih — je sicer hitro postalo jasno, da gre predvsem za gesto. V nasprotju z vsemi drugimi knjigami na sejmu, ki se skoraj počestniško ponujajo v otipavanje, listanje, kupovanje in skrivno nečistovanje, so bile emigrantske knjige varno spravljene pod deviški pas stekla. Podrobnejši pregled je tudi razodel, da gre samo za leposlovje, se pravi za najspodobnejše predstavnice tega cvetja zla, pa še tu le za izbor izbora izbora.

Res je tudi to, da se vitrine z emigrantsko literaturo niso ponujale na ogled s pomočjo sejmarskega izklicevanja: Le vkup, le vkup, ljudje! Edinstvena priložnost! Pokukajte skozi ključavnico v mračne kleti zgodovine! Ne, prireditelji se z ničimer niso sklicevali na diskretni šarm prepovedanega. Na vitrini je pisalo le, da gre za dela, natisnjena „zunaj slovenskega kulturnega prostora“, kar je morda v skladu z nekoliko prestrašeno slovensko spodobnostjo, ni pa v skladu ne z danes tako razvitem marketingom in še manj z razglasitvijo vsega slovenskega za „skupni slovenski kulturni prostor“.

Kaj je bilo na ogled? Jaro Dolar, ki je pripravil razstavo, se je odločil pokazati dela slovenskih izseljencev dveh valov, predvojnega in povoj-

toku, inform biroju itd.) bo prišlo do padca zanimanja, toda ostala bodo dela, ki sodijo v našo literarno zgodovino in so sestavni del slovenske narodne zavesti. Navsezadnje je tudi že čas, da duhovno sestavimo Slovenijo in iz njene teritorialne razdvojenosti začnemo črpati koristi, ki se nam že ves čas ponujajo. Mogoče se bo tu našlo tudi še kaj morale, ki nam zdaj manjka.

Marko Jenšterle
Delo, 23. novembra 1989

nega. V prvem so nastopali avtorji kot Ivan Molek, Luis Adamič, Ana Praček in drugi, bolj ali manj nekočljivi predstavniki literarno nadarjenih izseljencev. Njihove knjige so v glavnem dostopne, če seveda odmislimo, da dobro polovico stoletja stara dela niso na voljo v prav vsaki knjižnici.

Kočljivi in zato „zgodovinski“ je bil drugi del — knjige, brošure in revije povojnega vala izseljencev, ki so znani kot sovražna emigracija. Tu so nastopali Tine Debeljak, Vinčo Beličič, Ruda Jurčec, Stanko Kociper, France Papež in njim sorodne neosebe, to je ljudje, ki jih še včeraj ni bilo zdravo niti omenjati, kaj šele, da bi kdo javno razstavil njihove besede.

Pod ključem

Meseca novembra je bil v Ljubljani 9. Slovenski knjižni sejem, ki je vzbudil veliko zanimanje beroče publike, ki je vsak dan napolnila razstavne prostore v Cankarjevem domu. Predsednik organizacijskega odbora je bil pesnik Tone Pavček. Na otvoritvi je govoril tudi predsednik SZDL Jože Smole, ki je bil vsaj v svojih besedah zelo odprt in demokratiški do nas:

„Zato je že skrajni čas, da v naši družbi odpravimo vse omejitve glede uvoza in prodaje knjig. Nobena cenzura in nobena administrativna omejitev ni dopustna. Svobodno misleči ljudje smo, ki imamo pravico, da prebiramo vse knjige po svoji svobodni opredelitvi, saj se zavedamo, da je neomejen, svoboden pretok idej bistvenega pomena za naš obstoj.“

In kaj je bilo v resnici s to „svobodo“? O tem najbolje zvemo iz poročila, ki ga je za Delo napisala Alenka Puhar in ga objavljamo tu. Saj ni kaj pripomniti!

Na vitrini emigrantskih knjig je pisalo, da so nastale „zunaj slovenskega kulturnega prostora“. Tako torej v skupni slovenski kulturni prostor, o katerem je bilo toliko govora (le govora, ne dejanj!) politični emigranti ne spadamo! Že pred leti je Ciril Zlobec, član CK, dejal, da begunski kulturniki ne zaslužijo imena „slovenski“. Danes se isto ponavlja!

In tudi dobro, da vemo, da se „svo-

Dobro — besede tudi tokrat pravzaprav niso bile razstavljene, kajti za steklom so zrlle v radovedne ogledovalce predvsem platnice. Sem in tja s tako zoprno nalepljenimi signaturnimi etiketami, da še imena ni bilo mogoče prebrati. Pa so bile včasih tudi platnice kričeče zgovorne — denimo rdeče podgane na Bükvičevem romanu. In signature s črko D, kar pomeni Direktorjev fond (raba v NUK dovoljena le s posebnimi dovolilnicami), so tudi napol obveščeni nekaj povedale.

Razstava, za katero smo baje dolžni zahvalo Tonetu Pavčku, šefu knjižnega sejmarskega 1989, je nastala v hudi naglici, tako rekoč pet pred dvanajsto, zato ji moramo marsikaj odpustiti. Upajmo, da se odškrnjena vrata ne bodo s treskom zaloputnila, ampak kmalu pošteno odprla.

Alenka Puhar
Delo, 21. novembra

bodni pretok idej“ ustavi pred trdnim zaklenjeno ključavnico. Realnost je pač še vedno pod kontrolo režima.

A SMO LE PRISOTNI

Seveda pa jih je le nekaj, ki o nas doma pišejo bolj svobodno in nas ne skrivajo pod steklen pokrov.

Naj omenimo, da je Marko Jenšterle, dopisnik Dela, poslal dve poročili o prihodu in delovanju koroške skupine Slovenščina moj jezik. Od teh priobčujemo daljši članek v sobotni prilogi, v katerem poleg drugega še lahko zvemo nekaj zanimivosti iz delovanja društva Triglava.

Isti dopisnik je 27. oktobra letos v Delu objavil daljši pogovor z našim pevcem Janezom Vasletom, o njegovem delu v Teatru Colón ter tudi o njegovem širjenju slovenske pesmi v Argentini. Objavljena je tudi slika.

Še en članek Marka Jenšterla nam je prišel v roke. Kot smo že poročali, z anketo o katoliški literaturi v Sloveniji, v katero je poseglo že večje število piscev. Kot zadnji je napisal odgovor tudi omenjeni dopisnik Dela v Argentini. Njegov članek tudi objavljamo v celati, ker je zelo značilen, pogumen in resničen.

Končajmo še z omenitvijo, da je M. Jenšterle tudi pripravil pogovor z glavnim urednikom našega lista Tinotom Debeljakom ml., ter ga 11. decembra objavil v reviji Telex. Pogovor se v glavnem suče okoli političnih zadev.

Moj jezik - ki ga ne znam

Skupina mladih Slovencev s Koroške — tako imenovana Iniciativna skupina Slovenščina, moj jezik — je obiskala argentinske Slovence, pri čemer niso delali razlik med predvojno in povojno slovensko emigracijo v tej državi.

Ko so koroški Slovenci obiskali največje društvo slovenskih predvojnih izseljencev Triglav, jih po polurni zamudi ni več čakal nihče iz njegovega vodstva (čeprav je bil stanek najavljen), sprejela jih je le še manjša skupina članov in učencev tečajja slovenskega jezika. Ti redki člani Triglava, ki jim ni vseeno, da se je nekoč slovensko društvo danes spremenilo v nekaj drugega, so zato žalostno ugotavljali, da je „slovenski tečaj danes še edini, ki v Triglavu ohranja slovenski duh.“ Povsem drugače je bilo le nekaj ur kasneje, ko so koroški Slovenci (z enako zamudo kot v Triglav) prišli v Slomškov dom, v katerem se združujejo povojni emigranti. Poleg predsednika društva in drugih iz vodstva jih je pričakala še množica članov, s katerimi so nato skupaj razglabljali o problemih slovenstva po svetu. Slovenstva se pač ne da zapovedati, prav tako kot se ga ni mogoče naučiti. „Gre za nekaj globoko zasidranega v človekovi notranjosti“, so poudarjali koroški Slovenci na pogovorih v Buenos Airesu, in večkrat je bilo mogoče slišati, kako pomembna je pri tem vloga družine. Kdor vse skupaj prelaga na

slovenske tečaje in šole, je v zmoti, saj le-ti ne morejo doseči svojega namena, če učenci doma s starši ne govorijo slovensko.

Političnim emigrantom je slovenstvo manjši problem

Tu je prednost potomcev povojne emigracije pred njihovimi vrstniki iz predvojne več kot očitna. Če za merilo vzamemo starost, lahko primerjamo tretjo generacijo predvojnih izseljencev in drugo povojnih. Pri slednjih ni večjih problemov pri ohranjanju slovenske in slovenskosti. Doma vsi govorijo slovensko. Na razpolago imajo sistem slovenskega šolstva od vrta do srednješolskih tečajev, cerkev s slovenskimi mašami in tako naprej. Kaj pa imajo potomci predvojnih izseljencev? Slovenska društva, v katerih v slovenskosti praktično nihče več ne govori. Učiteljca slovenskosti, ki prek slovenske izseljenke matice uči v Triglavu, Bernalu in društvu Villa Ballester, sama skrbi za vso predvojno emigracijo, medtem ko ima povojna na razpolago številni profesorski zbor.

Kljub temu je pri predvojni emigraciji v zadnjem času mogoče opaziti prebujanje slovenske zavesti predvsem pri tretji generaciji, ki začne odkrivati jezik starih staršev. Vendar gre tu že za zelo močno asimilacijo in bo za nadoknaditev zamujenega potrebnega ogromno truda. Desetletna prepoved slovenskih društev predvojne emigracije (ko so ti kolektivno vstopili v stalinistični

Union eslava, kar Peronu niti slučajno ni bilo všeč) je naredila svoje, ob tem pa je šlo še za prevlado političnih interesov nad narodnostnimi, kar je prav tako pustilo posledice. Zato ni čudno, če je ta problem kot enega najpomembnejših poudarila tudi iniciativna skupina Slovenščina, moj jezik. Njeni člani pravijo, da se tudi slovenske organizacije na Koroškem vse preveč ukvarjajo s političnimi boji, namesto z razvijanjem narodne zavesti. Njihova skupina pa dela ravno nasprotno. „Dolga leta so nam v glavo vcepili, da smo najprej Korošci, potem dolgo nič in šele nato Slovenci,“ so dejali in se hkrati zavezali za „porušenje duhovnih Karavank“. Mladi s Koroške so tudi že naveličani stalnega slovenskega tarnanja o majhnosti, trpljenju, žrtvah drugih. „Naša usoda je ena sama dolina solz. Pa imamo ravno na naših tleh kamnite priče, ki govorijo o najboljši svetli preteklosti našega naroda, ko so naši predniki tam na Gosposvetem polju ustanovili neodvisno slovensko državo, zgled današnje, demokracije. Mi smo potomci tega rodu in ne dediči brezgodovinskega naroda hlapcev in sužnjev — to bi nam morali povedati v naših šolah, to bi morali pisati naši časopisi, govoriti naši politiki. Pa o vsem tem ni nič slišati,“ so v Argentini poudarili koroški rojaki.

Povojna slovenska skupnost v Argentini je zaradi svoje ideološke homogenosti in zaprtosti tudi politično enotna. Zato njeni člani nimajo dilem o tem, ali so Slovenci, Jugoslovani ali Argentinci, s čimer na primer ne znajo razčistiti celo nekateri v vodstvu Triglava. Prenaša-

nje jezika in slovenske narodne zavesti iz generacije v generacijo je pri povojnih emigrantih skoraj čisti avtomatizem, medtem ko je treba pri skupini iz predvojne emigracije začeti iz nič, saj kontinuiteta ne obstaja in ne morejo nadaljevati nekoč že ustvarjenega.

Mladi s Koroške vidijo bližnjico, ki bi lahko potomcem predvojne emigracije argentinskih Slovencev olajšala naporno pot oživljanja narodne zavesti. Po njihovem mnenju bi namreč lahko izkoristili številne kulturne stvaritve povojne emigracije, saj je povezava Slovencev precej lažja pot od vzporednega delovanja in odkrivanja nečesa, kar je nekoč že obstajalo. Seveda je za začetek nujno, da postavijo narodnost pred ideologijo. Tega doslej v argentinskem Triglavu žal ni bilo.

Manjvrednost koroških, večvrednost argentinskih Slovencev

Slovenci, ki živijo izven matice, ogromno pričakujejo od demokratizacije same Slovenije. Če bo ta šla naprej po poti, kakršna je nakazana v zadnjem času, bo njihov položaj vsekakor precej lažji. Na Koroškem je bilo namreč s strani Nemcev slovensko doslej pogosto enačeno s komunizmom in je s tem dobivalo negativni predznak. Slovenci, ki so se asimilirali med Avstrijce, so to pogosto uporabljali kot opravičilo za odločitve, da so zapustili slovensko skupnost.

Seveda bi bilo izredno dobro, če bi se izboljšal tudi ekonomski položaj Slovenije (saj bi to zamejcem še povečalo samozavest), vendar mladi s Koroške pravijo, da samo dobra ekonomska podlaga še ne more biti

jamstvo za razvoj narodne zavesti. Za obstoj narodne skupnosti je nujna podlaga predvsem jezik, koroški Slovenci menijo, da je jezik vrednota, zato ga je tudi treba predstavljati na kakovosten način. Skupina Slovenščina, moj jezik je pri propagandi svojega dela ubrala izrazito profesionalni nastop ter vizualno oblikovanje plakatov, priponk, nalepk in vsega drugega zaupala umetnikom. Na ta način je vzbudila pozornost tudi pri tistih, ki s slovenstvom sicer nimajo ničesar skupnega, lahko pa s svojimi sredstvi ogromno pomagajo. Za razliko od mnogih drugih, ki stalno tarnajo o pomankanju finančnih sredstev, so mladi s Koroške v Argentini delovali ravno nasprotno. Povedali so, da za akcije brez težav dobijo sponzorje, in to ravno zaradi kvalitete in zanimivosti nastopa.

Stiki med Slovenci s Koroške in iz Argentine so pokazali še eno bistveno razliko. Predvsem tisti Slovenci na Koroškem, ki so zaposleni pri nemških delodajalcih, nimajo dovolj samozavesti. Drugače je v Argentini, kjer Slovence izredno cenijo, pa tudi sami nimajo pred Argentinci nobenega občutka manjvrednosti. Prej nasprotno, saj je slovenstvo tu porok za marljivost, delavnost, kvaliteto, s čimer se Argentinci pogosto ne morejo ravno pohvaliti.

Srečanje iniciativne skupine Slovenščina, moj jezik z argentinskimi Slovenci naj bi „vzravnalo hrbtnico“ Slovincem po svetu, lahko pa rečemo, da tudi tistim, ki živijo v domovini. Mnogi med njimi bi potrebovali delček te samozavesti.

Marko Jenšterle
DELO, 11. nov. 1989

ROZMAN BRANKO

Sveti večer

Že ves dan pada sneg. Čez dan je metel v majhnih snežinkah, sedaj proti večeru pa plešejo po zraku veliki kosmi tako na gosto, kakor bi hoteli še nocoj zasuti lesene barake. Gore so do vrha bele, smreke nosijo debelo plast snega. Tudi barake so pokrite z močnim belim kožuhom. Sneg pa še vedno mete in mete.

V zadnji baraki v kotu so že prižgali luč. V srednji sobi stanujejo tri begunske družine: dva stara zakonca, ki izdelujeta igrače iz blaga, mizar srednjih let z ženo in dvema majhnima otrokoma in kmečka mati s tremi odraslimi fanti.

„Še tega do konca, potem bo za danes dovolj,“ brunda v kotu pri oknu stari in vrti v rokah velikega rumenega medveda iz blaga. Okrog njega sedi cela vrsta medvedov, rjavih, rumenih in črnih z velikimi steklenimi očmi. Na mizi pred seboj ima orodje, v zaboju poleg stola pa zaboj žaganja. Še tace in glavo mora pritrditi k truplu, potem bo žena zašila in medved bo gotov. Od časa do časa puhne stari v zrak iz pipe.

„Kako praviš, kako je bilo?“ prekine mož k pripovedovanju ženo, ki se razgovarja z mizarjevo ženo v sredi sobe.

„Poslušal bi! Misliš, da ti bom posebej pol ure pripovedoval vse od kraja?“

„Hm! Saj me nič ne briga, kaj se menite.“ Pa spet tlači žaganje v medveda.

V kotu za vrat pripravljata mizarjeva otroka jaslice.

„Kam bos dal pa tega pastilcka z zelenim klobukom,“ sprašuje Majda brata. On hodi že v šolo, zato je on gospodar pri delu.

„Bomo še videli,“ odloči Janez.

Že dopoldne sta postavila hrib iz mahu, pri čemer jima je pomagal tudi ata. Popoldne jo je on mahnil v gozd po dračje, njima je pa naročil, naj sama razpostavi ovce in pastirje, kakor jima ljubo.

Bele stezice peljejo k skalni votlini. V ozadju zapira kot mogočni Betlehem, okrog njega pa so zasajene smrekove vejice. Sprejati v levi poganjanju svetlozelena žitna stebelca. Na svete Lucije dan so zasedali žitno zrno v lončke z žaganjem. Prav lepo bo to mlado zelenje poživilo jaslice, ko bodo gorele lučke. Za ribnik ni prostora, pastirski ogenj pa mora biti, pa tudi potok z brvjo. Angel božji, ki visi na žimi izpod stropa, se vrti zdaj v levo, zdaj v desno in razkazuje veselo oznanilo. Pod jaslicami je pripet bel prt, v katerega je mama vtakla smrekove vejice, veliko srce in svete črke IHS.

Majda podaja Janezu pastirce, on jih pa namešča po zeleni vzpetini. Vsakega prej ogledata, preden mu odkazeta določeno mesto. Stari mož, ki izdeluje medvede, jima jih je izdelal in pobarval.

„Pastilckov ni več!“

„Prav. Daj zdaj ovčke!“

Prva bo stala prav nad votlino, druga bo ležala pred jaslimi, v katerih bo počivalo božje Dete, tretjo bo postavil k ognju.

„Jo, kako ima ta-le debelo glavo,“ se čudi Majda.

„Saj to je vendar vol,“ jo uči Janez.

Vsak kipec je že dobil svoje mesto. Še sveto družino v votlinico in delo bo končano. V jasli Dete, v levo svete Jožefa.

„Daj mi še Marijo!“

Majda jo vzame v roke in jo ogleduje. Nekako neodločno jo da Janezu. Tudi on jo dolgo opazuje. Spogledata se brat in sestra in razumejeta se brez besed. V pogledu je vse. Veselje jima izgine iz oči. Premišljata, kaj bi.

„Veš kaj, Majda, pojdva k nje-mu.“ Že sta na tleh. Počas, boječe se pomikata v nasprotni kot k možu, ki izdeluje medvede. Postavita se za pograd, le dve kuštravi glavi kukata izza lesenega ležišča.

Mož ju ne opazi. Premišlja svoje. Premišlja o snegu, ki ga je vedno več, o medvedu, ki bo dal denarja za večerjo, in o... Da, nek nemir je nocoj z njegovim sre. Pred čem? Pred snegom? Ne. Pred bodočnostjo?

Tudi ne, čeprav je v megli. Pred nocojšnjim večerom? Da, pred tem.

„Saj je vse skupaj otročarija: jaslice, sveti večer, blagoslavljanje.“ In vendar! Vsako leto čuti nemir na ta večer. „Ah, otročarija! Da, za otroke, toda... Kje so že tisti časi!... In zakaj bi ne napravil otrokoma veselja z igračkami. Otročarija vse skupaj... Pa zakaj me otročarija vzemirja?“

Otroka sta ga ves čas opazovala. Spretno je izdeloval igračo. Oguljen klobuk mu je trdo čepel na glavi. Zdaj, zdaj je široko odprl usta in zahal.

„Ho, kaj bi pa vidva rada?“ ju je opazil stari.

Spogledala sta se, potem pa sta povsila oči od sramu. Skoro žal jima je bilo, da sta prišla.

„No, le na dan z besedo. Ali bi snežnega moža rada?“

„Ne, ne. Tole, tole... Marijo ste naredili preveč grdo,“ je s težavo razodel Janez.

Starec se je smehljaj. Ni umaknil oči od medveda.

„Saj sem vendar lepo napravil.“

„Že, že...“

„Kaj je bila Marija tako lepa?“

„Lepa, lepa. Skoro kakor naša mama,“ sta hitela pojasnjevati otroka. Starcu je bila všeč preprostost otrok. Ta večer bi jima ne mogel odreči nobene prošnje.

„Kakšno bi pa rada?“

„Oči mora imeti modre, modro haljo in belo obleko. Pa smehljati se mora.“

„Smehljati? Ta je pa lepa. Saj jo vendar zebe v votlini.“

„Zebe? Kje še! Še ne misli ne na mraz. Samo, da ima Jezuščka pri sebi, pa je vsa srečna,“ ga uči Janez.

Starec se mora vdati. Da jima bo izrezljal še eno Marijo, jima obljudi. Otroka se oddahneta.

Še nekaj hipov in medved je končan. Brž izbere dobri mož kos lesa in se loti znova Marijinega kipa. Kmalu začne surovi les dobivati obliko. Najprej bolj medlo, a vedno jasnejše se kažejo poteze: oči, nos, usta. Da usta se drže nekoliko na smeh. Otroka ga zvesto opazujeta pri važnem opravilu.

Ne sprašuje ju več, misli mu krožijo drugje. Okrog jaslic, okrog božične noči, okrog nemira nocojšnjega večera. Spomin nečesa lepega, tako zelo domačega, a enako oddaljenega, davnega. A tisto davno, pokopano pod dolgo vrsto let se spet vrača in oglašava vsako leto znova na ta večer, vsako leto močneje.

Ta večer hrepeni vse v človeku po domu in bližini. Ne samo človek, vse stvarstvo, se zdi, da ta večer čuti bližino neba. Ni to samo čustvo, je več, je odmev neke nadzemeljske nebeške domačnosti v naših dušah. Večer lepote, domačnosti, ljubezni... In vendar: ali ni vse to samo otročarija, samo lepa bajka za otroke?

„O, so že nazaj!“

V sobo so stopili mizar in vsi trije fantje. Vsi so beli in težkih čevljev se drži močna plast snega. V lica so rdeči, veter jih je pošteno prepihal. V gozdu so nabirali dračje.

„Mete pa, mete! Presneto ga bo!“ ugotavljajo in si otepajo sneg s klobuka in kap.

„Nikar no v sobi ne otepajte snega,“ zdaj, ko je vse snažno, jih vse tri žene naenkrat postavijo pred vrata. Ubogajo, saj ni vredno besedi, zlasti še na sveti večer.

V pečii divje gori, tako da je prav prijetno.

Sneg še ni pojenjal in večer se je že spremenil v noč.

„Pokaditi moramo po baraki,“ naznani mizar sostanovalec. Vsi so zadovoljni s tem, saj starih navad ne gre kar meniti nič ni opuščati. Le stari rezbar v kotu rezlja Marijo, ne da bi se zmenil za ostale. Kakor nalašč si nažge pipe in dela dalje. Vsi ga dobro poznajo s te strani in prav nič jih ne moti. Saj ga še nikdar niso videli v cerkvi.

„Jaz bom kadil, ti, Peter, škropi, ostali se pa razvrstite za nama. Stopil homo še v sosednji sobi. Še me prosili, naj pridemo. Majda in Ja-

nez, vidva pa ostanita lepo pri gozdu v sobi, je preveč snega zunaj. Tako, pojdimo. V imenu Očeta in Sina in Svetega Duha...“

Čez čas je spreved nazaj. Sobo polni vonj po kadilu. — „Oče naš, kateri si v nebesih...“ moli mizar. Vsa soba odgovarja. Janez in Majda klečita poleg starega rezbarja s sklenjenimi rokami. Od časa do časa pogledujeta moža, ki ni snel klobuka z glave in pridno žuli pipo.

Janez vstane in mu šepne na uho: „Gospod, klobuk ste pozabili sneti in pipo dati iz ust!“

Starcu je nerodno. Noče ubogati otroka, a v zadregi desnica kar sama zagradi klobuk in nato še pipo in oboje položi na mizo.

Osramočen je pred otrokoma. Ko drugi molijo, on nekaj momlja, da bi otroka mislila, da tudi on moli.

Vonj po kadilu mu je še bolj razvnel vso notranjost. In ob pogledu na nedolžna otroka, ki molita kleče poleg njega, se mu je v srcu vzbudilo nekaj neznanega. Vse vidi: iskreno ljubezen, s katero sta otroka postavljala jaslice, vso otroško preprostost odraslih nocoj, vidi beli prt, peč in sneg... Zjokal bi se, zatulil bi kakor otrok, pa ne sme. Nič več se mu ne zdi vse skupaj otročarija, ampak nasprotno: z neizmerno silo je vse v njem zahrepenelo po tej otroški preprostosti, ki danes polni sobo.

Hitro izgotovi Marijin kipec. Vsa soba se moli.

„Na, Janez, Marijo. Pazi nanjo, kar sem jo pravkar prebarval!“

Janez in Majda ga hvaležno pogledata in molita naprej.

On pa vstane, si potlači klobuk na glavo, nažge pipo, si natakne sukno in s trdimi koraki odide iz sobe. Vsem se zdi to nekaj navadnega. Nič ne ve, kaj se v njem godi.

Za barako zavije v polje. Kar v celo gazi sneg. Saj je vse tako lepo. Debele snežinke plešejo okrog klobuka in pipe in mečejo v obraz.

Premišljuje. Težke črne misli, ki se jih je vedno bal, pa spet lahke, svetle, po katerih je nocoj zahrepenel.

„Marija je bila lepa, zelo lepa. In vesela, srečna, ker je imela nebeško Dete. Nič ji ni manjkalo, nič ni pogrešala, da je le svoje Dete imela. Pa je bila begunca... Sreča, sreča... neznanca stvar. Vsaj meni...“

Dolgo hodi, dolgo misli. Sam ne ve, kod hodi. Kar brez cilja, kot že vse življenje. Poišče stezo v taborišče. Ne stopi v svojo sobo, sram ga je pred vsemi. Med barakami stopa mimo razsvetljenih oken in stopi v barako, kjer brli le majhna rdeča luč. V spovednico stopi in dolgo ga ni ven.

V srednji sobi zadnje barake v kotu so vsi zbrani okrog mize. V sobi je tema. Vsi zro v jaslice, ki so edino razsvetljene in pojo polglasno: „Sveta noč, blažena noč...“ Le starca ni med njimi.

A tudi on gleda jaslice in tudi on poje. Nekaj metrov proč od barake kleči v visokem snegu.

Pokopališče Kozakov pri Lienzu

Marsikateremu našemu rojaku, ko je od blizu gledal in doživljal nasilno vračanje v Vetrinju in vsa grozodejstva, ki so sledila, se v teh tednih še posebno obuja spomin nazaj na dogodke pred petinštiridesetimi leti.

Kateri pa danes obhodi na Korškem isto pot, katero je napravil pred tolikimi leti, bo pa našel veliko spremembo. Povsod, kjer so bila begunska taborišča, nekaj na prostranem zemljišču, je danes pozidano z udombinimi stanovanjskimi hišami in drugimi poslopji. Tako v Vetrinju, Spitalu in v Lienzu, kakor da bi namenoma zabrisali kraje žalostnega spomina. Le cesta je povsod označena z „Lager strasse“. Le kdo bo mogel bodočemu rodu razložiti to, ker vendar ni nikjer nobenega taborišča v bližini.

Ko se pa nekdo bliža po lepo urejeni cesti, ob lepo negovanih domovih, obdanih s samim cvetjem predmestja Lienza, se pa človek kar izgubi. Tu nekje blizu med cesto in železnico ter reko Dravo bi moralo biti nekdanje begunsko taborišče, vsaj po legi hribov na desni in levi strani doline, s cerkvicam na obeh straneh bi se dalo to sklepati. Pa ko se

SLOVENCİ V ARGENTINI

Osebnе novice

Krsta: Dne 15. decembra je bil krščen v cerkvi Marije Kraljice v Slovenski vasi Andrej Adamič, sin Toneta in Zlate roj. Kramerberger. Botrovala sta Dinko Radoš in Cvetka Adamič por. Rivas. Krstil je Barle Jakob CM.

Krščen je bil v soboto, 16. decembra, v slovenski cerkvi Marije Pomagaj Herman Andrej Gelb, sin Jožeta in ge. Stelle Maris roj. Zarnik. Za botra sta bila Anton in Dora Gelb. Krstil je Jože Šker. bec.

Čestitamo!

Smrt: V Slovenski vasi je na praznik Brezmadežne 8. decembra umrl Ignacij Jurežič. Naj počiva v miru!

Novi diplomanti: 15. decembra je na medicinski fakulteti buenosaireske univerze končala študije Alenka Marija Ravnik ter diplomirala iz prehrabnih ved.

Na Instituto de Educación Física Dr. Vélez Sársfield je končala študije in prejela naslov profesorice telesne vzgoje Mirijam Mehle iz Don Bosca.

Na inštitutu P. Elizalde v Ciudadeli je končala študije in postala učiteljica Irena M. Fajdiga.

Vsem čestitamo in želimo veliko uspehov.

Rožmanov dom

ODKRITJE SPOMENIKA SLOVENSKE MATERI

V nedeljo, 3. decembra so imeli v Rožmanovem domu v San Justu velik praznik. Pripravili so odkritje spomenika slovenski materi, delo našega znanega mojstra Jožeta Žerovnika. Že zgodaj so začeli prihajati gostje v Rožmanov dom. Med gosti sta bila tudi naša že poznana in priljubljena rojaka dr. Taras Kermauner in njegova žena dr. Alenka Goljevšček.

Ob pol dvanajstih se je začela maša, katero je daroval upokojeni glavni kurat Federalne policije Jože Guštin. Ta je med mašno pridigo opozoril, da če bi vedno sledili nauku Kristusa, bi se orožje spremenilo v koristno orodje. Vse naše prizadevanje in delovanje mora pomagati do sožitja v miru in ljubezni. Končal

Jože Lovrenčič

Moja noč

Kako svetla je božična noč!
Vse zavese se odgrnejo,
v duši sladka radost,
nekje nam strune pojejo.

Hladan veter na mojem čelu,
koraki mirni in počasni.
Tvoj obraz mi iščejo roké.
Zvezde svetijo v višavi.

Dete se smehlja revno in mehko,
darovano je človeštvu in meni;
kjerkoli se mi beseda ustavi,
jo prehití srce, dopolni in ugladi.

Lučka prižgana,
rosne oči,
pesem klije,
Ljubezen in Ti.

Tilka Močnik

nik iz kamna, na katerih je enak napis: „Neznani kozaški vojak“ in povsod enaka letnica 1. 6. 1945. Grobovi so dobro ohranjeni, na nekaterih je sveže cvetje, na drugih je pa še pred kratkim gorela sveča v plastični posodi. V ospredju pa je večji, kakih tri metre visok spomenik, tudi iz kamna v obliki piramide, nakerem je enak napis: „Neznani kozaški vojaki 1. 6. 1945.“

To malo rusko pokopališče je danes bolj simbolično, tudi število grobov je močno omejeno. Pred tolikimi leti je bilo pokopališče znatno večje in le Bog ve koliko kozaških vojakov in njihovih družin je pomrlo in so tam pokopani okoli 1. 6. 1945, ko so angleške vojne sile šle z orožjem in tanki nad uboge ruske družine, ko se niso hotele vrniti v komunistično Rusijo. Sam Bog ve, koliko so jih pobili na licu mesta, koliko se jih je razbežalo v okoliške hribe in koliko jih je bilo nasilno vrnjenih, ki jih je gotovo čakala ista usoda kot slovenske domobrance, mučeniška smrt.

Ko so se preselile slovenske družine v tisti splošni zmešnjavi v taborišče Lienz komaj nekaj tednov po „1. 6. 1945“, so bili grobovi ruskih Kozakov in njihovih družin še sveži in britanski tanki še niso bili daleč od taborišča.

J. Ž.

MALI OGLASI

OPTIKA

Optika Galilei - Tomi Lovrenčič vam nudi najboljšo izbiro očal. Očala z običajnim okvirom in brezbarvnim kristalom Samop 7000. — Avda. Nazca 4200 - T. E. (dom) 683-1449.

ZOBOZDRAVNIKI

Viktor Leber - splošna odontologija, implantacije oseo-integrirane; sreda in petek od 14 do 18; Belgrano 3826 - 7. nadstr. B - San Martin - T. E. 755-1353.

ARHITEKTI

Andrej Duh — načrti, gradnje in vodstvo del v mestu in okolici; nepremičninski posli — P. Moreno 991, 5. nadstr. "C", Bariloche, T. E. 0944-20733.

TURIZEM

Potovanja, skuvinske ekscurzije, letalske in pomorske vožnje poskrbi po ugodni ceni Marjeta Šenk. — T. E. 762-2840.

ADVOKATI

dr. Vital Ašič — odvetnik - ponedeljek, sreda, petek od 17 do 19, Don Bosco 168 - San Isidro. T. E. 743-5985.

dr. Franc Knavs — odvetnik; ponedeljek, torek, petek od 16 do 20. Tucumán 1455 9. nadstr. "E", Capital - T. E. 45-0320 in 46-7991.

ZA DOM

POHIŠTVO: za jedilnice, spalnice, dnevnice sobe, moderno in anglešk. stil. Tine Kovačič. — T. E. 765-1682.

REDECORA — celotna oprema stanovanj: blago za naslanjače, odeje, zavese, tapete, preproge. - Bolivar 224, Ramos Mejía - T. E. 654-0352.

Garden Pools — konstrukcije bazenov - filtri - avtomatično zalivanje — Andrej Marolt, Martínez de Hoz 211, San Miguel - T. E. 664-4374.

Alpe Hogar — Stane Mehle - vse za vaš dom - L. Vernet 4225 - 1826 Rem. de Escalada - T. E. 248-4021.

TRGOVINA

Delikatesa Franc Vester — Gana 119 - Capital - (1 kvadra severno od postaje Liniers).

SANITARNE NAPRAVE

Sanitarne in plinske naprave — privatne - trgovske - industrijske - odbritev načrtov — Andrej Marolt, Avellaneda 216, San Miguel - T. E. 664-1656.

GOSPODARSTVO

Zavarovanja M. in H. Loboda — Sarmiento 385, 1. nadstr., pis. 10 - Buenos Aires - od 11 do 18.30 - T. E. 325-2127.

Kreditna zadruga SLOGA — Bm. Mitre 97, 1704 Ramos Mejía - T. E. 658-6574/654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

Mutual SLOGA — Bm. Mitre 97, 1704 Ramos Mejía - T. E. 658-6574, 654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

SLOGA — PODRUŽNICA CASTELAR Slovenska Pristava - Monte 1851 - Uraduje ob sredah od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (g. Nande češarek).

SLOGA — PODRUŽNICA SLOVENSKA VAS — Hladnikov dom - Msgr. J. Hladnik in Hernandarias - Uraduje ob sredah od 19. do 21. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (g. Marija Gorše).

LOGA — PODRUŽNICA SAN MARTIN — Slovenski dom - Córdoba 129 T. E. 755-1266 - Uraduje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10. do 11. ure (g. Stanko Oberžan).

SLOGA — PODRUŽNICA SAN JUSTO Naš dom (pisarna) H. Irigoyen 2756 T. E. 651-1760. Uraduje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 9.30 do 11.30 (gdč. Julka Moder).

ZEDINJENA SLOVENIJA

želi vsem rojakom

MILOSTI POLNE PRAZNIKE
GOSPODOVEGA ROJSTVA
IN VELIKO SREČE
V NOVEM LETU

Božični mir in blagoslov želi vsem rojakom

Zveza slovenskih mater in žena

Tiha noč, Sveta noč!
Prišla je vsem pomoč
z nebnih nad soncem bleščečih višav.
Prišel v dolino je solz in težav
božji učlovečeni Sin.

Narodna

Vsem svojim članom, prijateljem in dobrotnikom želi v teh božičnih praznikih blagoslova, v letu 1990 pa obilo uspehov, zdravja in sreče.

SLOVENSKI DOM

SLOVENSKI DOM SAN MARTIN

želi vsem članom in prijateljem

**Vesele božične praznike
in uspehov polno novo leto 1990**

Vsem rojakom obilo božjega veselja
in Marijinega varstva v novem letu želi

ANTON PODRŽAJ in sinovi

Industrijsko metalurško podjetje in montiranje strojev

Diagonal 160 No. 5776/82 1657 Loma Hermosa - S. Martín
T. E. 769-0581

VESEL BOŽIČ IN SREČNO NOVO LETO
želi

DR. VITAL AŠIČ

Civilne, trgovske in družinske pravne zadeve,
zapuščinske obravnave

(Ponedeljek, sreda, petek Don Bosco 168 - 1642 San Isidro
od 18. do 20. ure) T. E. 743-5985

Veliko božjega blagoslova ob božičnih praznikih
in mnogo uspehov v novem letu 1990
želi vsem rojakom

CACES

SLOVENSKO KERAMIČNO PODJETJE

Pedro Molina 140 - San José — Guaymallén - Mendoza

STROJNA DELAVNICA „SORA“

JANEZ JENKO

želi

vesele božične praznike in
blagoslovljeno in srečno novo leto

H. Almeyra 520 — V. Libertad, S. MARTIN — T. E. 750-5211

**ALPE
HOGAR**
STANE MEHLE

Vošči vsem
rojakom
blagoslovljen božič
in srečno novo leto
1990!

Luis Vernet 4225
Remedios de Escalada
Tel. 248-4021

TEXTILES KOSANČIČ S. A.

želi vsem rojakom
blagoslovljene božične praznike
in srečno novo leto!

Gral. Lynch 2569
H. Yrigoyen 2510
Ramón L. Falcón 2624
Bm. Mitre 99

San Justo
San Justo
Flores
Ramos Mejía

Blagoslovljene božične praznike
in srečno novo leto 1990

želi

VINKO ALJANČIČ
IZDELOVANJE MATRIC

Belgrano 3380

Carapachay

Blagoslovljen božič in srečno novo leto
želi vsem rojakom

P A R K E T

BAJDA

Juan B. Alberdi 3981 T. E. 67-2494 Capital Federal
9 de Julio 2050 (5523) Jesús Nazareno - Glien
Mendoza - Tel. 263727 Telex 55217 (AR TTAMZ)

**Kreditna zadruga Sloga
in Mutual Sloga**

želita svojim članom in prijateljem
v Argentini, zdomstvu, zamejstvu
in domovini

blagoslovljene božične praznike in obilo
uspehov, veselja in vsega dobrega v letu 1990

OPTIKA - FOTOGRAFIJA - URARNA

LIPUŠČEK

želim vsem rojakom

Srečen božič in novo leto 1990!

Almafuerte 3559

T. E. 651-3047

San Justo

Obilo božjega blagoslova
in miru v božičnih praznikih
ter mnogo zadovoljstva, zdravja
in napredka v novem letu
voščita

Marjan in Helena Loboda

ZAVAROVANJA

Sarmiento 385 - 1. nadstr. - Pis. 10
Capital Federal
Tel. 312-2127

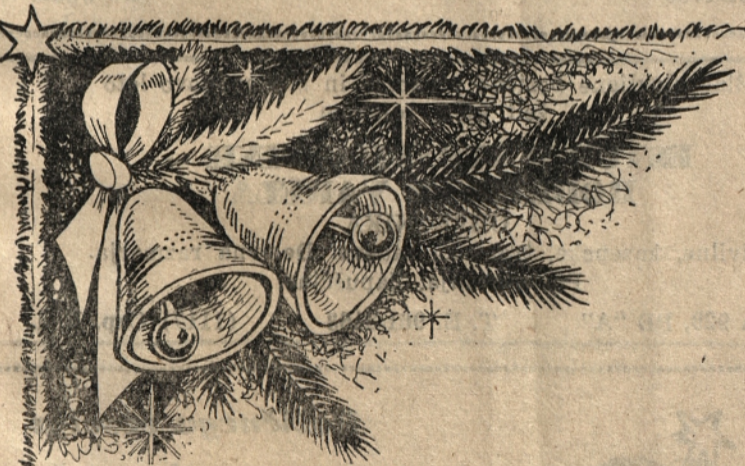
Blagoslovljene
božične praznike
in srečno novo leto
želi vsem rojakom
v Argentini
in drugod
po svetu

Oblak hnos. S.A.

ALMAFUERTE 3363

SAN JUSTO

**Blagoslove ob prazniku
Kristusovega rojstva
in srečo v Novem letu
želita vsem Slovencem**

Božo in Branko Šabič

IZDELAVA INDUSTRIJSKIH VZMETI

LOS MATREROS 3362 - VILLA LEON - ITUZAINGO

SLOVENSKI DOM SAN MARTIN

vabi na

VESELO SILVESTROVANJE

Naročite nakaznice pri odbornikih
Sodeluj orkester "ZLATA ZVEZDA"

Petek, 22. decembra, ob 20. uri

KONCERT BOŽIČNIH PESMI

Pel bo PEVSKI ZBOR IZ SAN MARTINA

v glavni dvorani sanmartinske občine (ulica Belgrano
med Córdoba in San Lorenzo)PRISTAVSKA
MLADINA

S PRISTAVO v novo desetletje...

Silvestrovanje na prostem

21.30 Prijateljska večerja

0.00 Sprejem Novega leta

6.00 Novoletni zajtrk

sodelujeta ISKRA in EMEESE

PRAVKAR IZŠLO

ZORKO SIMČIČ:

„Trije muzikantje ali Povratek Lepe Vide“

(„...stara, vendar večno nova zgodba
za starejše otroke, morda tudi za mladostne starce...“)

IZDALO „DUHOVNO ŽIVLJENJE“

Strani 72 + Priloga — Cena: A 3.000.- (5 USA dol.)

SOCIALNE PODPORE ZA ČLANE
SLOGEOD 1. JANUARJA 1990 SO ČLANI MUTUALA SLOGA
DELEŽNI SLEDEČIH SOCIALNIH PODPOR:

Podpore za:	Člani z navadno hranilno vlogo		Člani s Karto SLOGA
	Od A 200—500	Nad A 500	
Poroko - Rojstvo	500.-	800.-	20.000
Ob dovršitvi: Uradne srednje šole - Posebnih univerzi- tarnih študij	500.-	800.-	15.000
Stalno in popolno nesposobnost za delo - Smrt	1.500.-	2.000.-	100.000

- Za upravičenost do podpor so potrebne običajne čakalne dobe: 1 leto za: Poroko - Rojstvo - Dovršitev uradne srednje šole - Dovršitev posebnih univerzitetnih študij. 3. mesece za: Stalno in popolno nesposobnost za delo - Smrt.
- Od 1. januarja 1990 je za nabavo KARTE SLOGA potrebna naložba v navadni hranilni vlogi A 20.000, cena KARTE SLOGA pa je A 300.-.
- Članom, ki že imajo KARTO SLOGA, ni treba nič doplačevati.
- Informacije (osebno ali po telefonu) in vse potrebno uredite v naši glavni pisarni, Bmé. Mitre 97 — Ramos Mejía, tel. 658-6574 in 654-6438 ob delavnikih od 10. do 19. ure in v podružnicah SLOGE.

Slovenski srednješolski tečaj
ravn. Marko Bajuk

sporoča, da bodo:

1. sprejemni izpiti za 1. letnik dne 10. marca 1990 ob 8.45 zjutraj
2. popravni izpiti dne 17. marca 1990 ob 15. uri
3. Počitniška naloga je pogoj za vpis od 2. do 5. letnika. Obstaja v branju slovenske knjige in pismenem izvlečku.

POČITNIŠKA KOLONIJA sporoča,

da bo vlak Rayo de Sol, s katerim se bo odpeljala v Córdoba, odšel iz Retira (postaje Mitre) 27. decembra ob 21. uri. Otroci naj bodo na postaji najkasneje ob 20.30 uri. Prosimo starše naj otrokom ne dovolijo vzeti s seboj radia, volkmana ali magnetofona.

Prosimo pa, da bi s seboj prinesli svetilko, star časopis, predvsem pa veliko dobre volje in veselja, da v prijateljstvu preživimo štirinajst lepih dni med kordobskimi gorami.

Zedinjena Slovenija sporoča, da je zaradi izrednega splošnega povišanja cen prisiljena dvigniti ceno za kolonijo.

Zato: kdor še ni plačal drugega obroka, je ta od danes (nedelja, 17. decembra) najprej A 20.000. Vsi pa doplačajo še dodaten obrok A 15.000, najkasneje do 26. decembra in sicer same v pisarni Zedinjene Slovenije ali v centralni pisarni Mutuala Sloge.

OBVESTILA

NEDELJA, 24. decembra:

Slovenska polnočnica v cerkvi Marije Pomagaj ob 23. uri.

BOŽIČ, 25. decembra:

Maša v Slomškovem domu ob 10. uri, pri Svetogorski Kraljici pa ob 18. uri. V Našem domu v San Justo po sv. maši slovenski božič.

NEDELJA, 31. decembra:

Slovenski dom v San Martinu — tradicionalno silvestrovanje. Naš dom San Justo — Silvestrovanje.

Slovenska Pristava — silvestrovanje na prostem.

NEDELJA, 7. januarja 1990:

39. Misijonska tombola v Baragovem mistijonišču v Slovenski vasi.

Ker so v zadnjem času cene tiska in pošte spet izredno narasle, nam ni preostalo drugega, kot smo dvignili naročnino za naš list v Argentini na A 15.000 (po pošti 17.000). Prosimo za razumevanje, obenem pa priporočamo vsem, ki še niso plačali letošnje naročnine, da to plačajo do konca leta še po starih cenah. Od 1. januarja bo stara naročnina računana po novih cenah.

Uprava Svobodne Slovenije

Blagoslovljen božič
in
srečno novo leto
želi

Dr. Andrej FINK

uradni prevajalec za slovenščino
(Traductor Público Nacional)Larrea 929, BP "A"
(1117) Capital Federal
T. E. 961-2163

Slovenski instrumentalni ansambel sporoča, da so prireditelji zaradi organizacijskih težav nastop v soboto, 23. decembra, ob božičnem drevesčku na Av. Santa Fe in Av. 9 de Julio odpovedali.

V dobroteljni sklad Zveze Sloveskih mater in žena darovali: ga. Klemenc A 2.000; N. N. A 20.000; Zveza žena iz San Justo 3 oseb. Namesto cvetja na grob g. Mavriča sta darovali družina B. Eiletz A 10.000 in ga. Nataša Krečič A 5.000.

Hvala lepa!

Vsem prijateljem in znancem sporočamo žalostno vest, da nas je 12. decembra popoldne po dolgem trpljenju zapustila v 75. letih starosti naša draga mama, sestra in stara mama

Lucija Skvarča roj. Koce

Zahvaljujemo se Francišku Burji za prve molitve po njeni smrti in sv. mašo ter prelatu dr. Alojziju Starcu za molitve ob krsti, sv. mašo in pogrebne obrede na pokopališču Flores.

Žaljujoči:

sinova Jure in Peter

brat Jure

snahil Silvija in Marica

vnuki: Jani, Andrej, Nevenka, Karla, Marija,

Klara in Anži

ter ostalo sorodstvo

Buenos Aires, Melbourne, Stari trg ob Kolpi

Blagoslovljene božične praznike
in milosti polno novo leto

ŽELE VSEM ROJAKOM V ARGENTINI

Tel. 651-1760

San Justo

Blagoslovljene božične praznike in srečno novo leto
želi vsem rojakomESTUDIO JURIDICO FINK -
RODRIGUEZ VARELA

ODVETNIKA

Civilne, kazenske, trgovske zadeve. Delovna razmerja.
Posvetovanja. Zapuščine.

Larrea 929, PB "A"

T. E. 961-2163

(1117) Cap. Fed.

Blagoslovljene
božične praznike
in
srečno ter miru
polno leto 1990
vsem Slovencem
po svetu želi:

Herman Zupan s. a. - Papelera del Sur s. a.

STANDMETAL S.A.

ENTRE RIOS 3763

SAN JUSTO

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE
Director: Valentín B. Debeljak
REDACCION Y ADMINISTRACION:
RAMON L. FALCON 4158
1407 BUENOS AIRES
ARGENTINA
Teléfono: 69 - 9503

Glavni urednik:
Tine Debeljak ml.

Uredniški odbor:
Tone Mizerit, dr. Katica Cukjati,
Gregor Batagelj

Correo Argentino Central (B)
FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775
TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824
Registro Nac. de la Propiedad
Intelectual N° 85.462

N-ročnina Svobodne Slovenije za 1989:
za Argentino A 6.000; pri pošiljanju po
pošti A 7.000; Združ. države in Kanada
pri pošiljanju z letalsko pošto 60 USA
dol.; obmejne države Argentine 53 USA
dol.; Evropa 65 USA dol.; Avstralija,
Afrika, Azija 70 USA dol.; ZDA. Kan-
ada in Evropa za pošiljanje z navad-
no pošto 45 USA dol.

V Evropi lahko kupite Svob. Slovenijo:
v Trstu: knjigarna Fortunato, Via Pa-
ganini 2;

v Celovcu: knjigarna Mohorjeve družbe,
Viktringer 26.

TALLERES GRAFICOS "VILKO" S.R.L., ESTA-
DOS UNIDOS 425, 1101 - BUENOS AIRES -
T. E. 362-7215

Današnja božična -
povečana številka naše-
ga lista je zadnja v leto-
šnjem letu. Prihodnja bo
izšla 4. januarja 1990.